

LIETUVOS MEDŽIOTOJŲ IR ŽVEJŲ DRAUGIJA

M. Sleževičiaus g. 15, 06326 Vilnius, el. p. lietuvosmzd@yahoo.com
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191904126

2024 m. rugsėjo 5 d., Vilnius

Gerbiami Lietuvos Respublikos politinių partijų lyderiai, rinkimų štabų vadovai, aplinkos apsaugos temą kuruojantys ir partijų programas rengiantys asmenys,

Siekdami išvengti galimų priešpriešų ar interpretacijų, Lietuvos medžiotojų bendruomenės vardu prašome jūsų naujajame Seime 2024-2028 metais skirti daugiau dėmesio Lietuvos gamtos apsaugai, Lietuvos žvėrių populiacijos priežiūrai, apskaitai ir kontrolei, vakarietiškos medžioklės tradicijų ir kultūros propagavimui Lietuvoje.

Pažymime, kad Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugija (toliau – LMŽD) vienija virš 20 000 medžiotojų ir žvejų, kurių požiūrį į šalies gamtą geriausiai įrodo auganti gyvūnijos ir žuvų populiacija Lietuvoje bei gerokai aktyvesnė kova su neteisėta veikla gamtoje, kuri dažniausiai užkardoma talkinant mūsų bendruomenės atstovams.

Buvome, esame ir visuomet liksime atviri bet kokioms diskusijoms, susijusioms su Lietuvos gamta, jos apsauga ar kontrole, medžioklės ar žūklės reguliacija ar pakeitimais, tad būsimė labai dėkingi jai į tokių priimamų sprendimų diskusijas ar aptarimus, šiose srityse, įtrauksite ir mūsų bendruomenę, o minėtų sprendimų realizavime būtų atsižvelgiama ir į aplinkos apsaugos organizacijų bei mokslininkų nuomonę ar jų pateikiamus faktus.

Tam, kad būtų užtikrinti teigiami pokyčiai šalies gamtos apsaugos politikoje ir visuomenėje, teikiame keletą rekomendacijų, kurias laikome itin svarbiomis:

Prašome užtikrinti pažangią bei saugią medžioklę, įteisinant garso slopintuvų naudojimą. LMŽD džiaugiasi Lietuvos Respublikos Seimo iniciatyvą, kurios pagrindu medžioklėje jau leidžiama naudoti naktinius taikiklius. Šios modernios įrangos naudojimas suteikia medžiotojams galimybę efektyviau užtikrinti gyvūnų gerovės principų įgyvendinimą bei taikyti selekcijos principus reguliuojant medžiojamųjų gyvūnų populiaciją, o kartu paneigė ir bet kokius mitus, apie tai, kad minėtų prietaisų įteisinimas padarys kažkokią tai žalą gamtai – medžiotojai minėtą įrangą naudoja tinkamai, griežtai besilaikydami LR įstatymuose numatytos tvarkos.

Remiantis gerąja ES ir kitų pažangių užsienio šalių praktika, medžioklėje taip pat derėtų įteisinti garso slopintuvų naudojimą, kaip priemonę saugančią medžiojančių asmenų sveikatą – klausą, bei mažinančią triukšmą aplinkoje ir užtikrinančią laukinės gyvūnijos gerovę. Dėl šios priežasties, LMŽD siūlo pakeisti LR ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo bei LR medžioklės įstatymo nuostatas leidžiant naudoti garso slopintuvus medžioklėje, kaip tai leidžia daryti daugelio ES šalių teisinė bazė, su kurių argumentais, moksliniais tyrimais, ekspertų išvadomis esame pasiruošę jus supažindinti bet kuriuo metu.

Siūlome sudaryti galimybę Lietuvos mokiniams geriau pažinti Lietuvos miškus, gamtą, žvėris, paukščius ir jų populiaciją, gyvenimo būdą, įtraukiant specialią mokymo programą apie juos, parengiant metodinę medžiagą kartu su šalies medžiotojų ir žvejų bendruomene. Įgyvendinti įvairias edukacines veiklas ir užsiėmimus gamtoje, ugdant mokyklinio amžiaus mokinių gamtos pažinimo/geografijos/biologijos žinias, dar geriau įgalinus tiek teorines, tiek praktines priemones.

Lietuvos medžiotojų bendruomenės vardu patvirtiname, kad esame pasirengę padėti parengti minėtą mokomąją medžiagą ir įgyvendinti jos realizavimą, o taip pat patys dalyvauti praktinėje veikloje, skatinant mokinių žinių raidą apie Lietuvos gamtą.

LMŽD taip pat siūlo apsvarstyti galimybę į privalomo ugdymo programą įtraukti Lietuvoje gyvenančių gyvūnų pažinimo bei tvaraus jų išteklių naudojimo temas.

Siūlome imtis priemonių apsaugai nuo galimų nuostolių ir medžioklės keliamų rizikų didinti. Rekomenduojame įteisinti privalomą civilinį draudimą kiekvienam medžiojančiam asmeniui, turint tikslą apsisaugoti nuo galimų nuostolių atskirai draudžiantis medžiotojo draudimu, kuris ne tik apimtų civilinę atsakomybę už trečiųjų asmenų sveikatai ir turtui padarytą žalą, bet ir suteiktų papildomą draudimo apsaugą mirties ir neįgalumo atveju. Tokios ir panašios praktikos yra ir kitose šalyse, o Lietuvos medžiotojai vykstantys medžioti svetur, jau turi būti apsidraudę medžiotojo draudimu.

Mes manome, kad būtent LR Seimas turi nuspręsti dėl tinkamų priemonių žmonių saugumui medžioklės metu užtikrinti ir skatiname medžioklės draudimo harmonizavimą Lietuvoje. Kasmet didėjant medžiojamųjų žvėrių padarytai žalai šalies ūkio subjektams užsiimantiems žemės ūkio ir miškininkystės veiklomis, svarstytinas klausimas būtų ir dėl privalomojo draudimo įteisinimo medžioklės plotų naudotojams dėl medžiojamųjų žvėrių daromos žalos žemės ir miškų ūkiui. Tokiu atveju medžioklės srityje būtų draudžiama visa veikla, ne tik ta, kuri susijusi su šaunamųjų ginklų naudojimu.

Per pastaruosius 15 metų medžioklių metų Lietuvoje įvyko 24 nelaimingi atsitikimai. Pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą, jeigu fizinis asmuo suluošinamas ar kitaip sužalojama jo sveikata, tai už žalą atsakingas asmuo privalo nukentėjusiam asmeniui atlyginti visus šio patirtus nuostolius ir neturtinę žalą. Deja, bet šiuo metu asmens civilinės atsakomybės draudimas Lietuvoje negalioja medžioklės metu.

Siūlome užtikrinti dabartinės medžioklės plotų sandaros išsaugojimą bei žemės savininkų teisių apsaugą, mažinant medžiotojų bendruomenės bei žemės savininkų interesų priešpriešas, sukuriant visoms pusėms tinkamą teisinį reguliavimą.

Dabartinis medžioklės teisinis reguliavimas, kai medžiojamųjų gyvūnų išteklių tvarus naudojimas medžioklės plotuose patikimas nuo seno juos valdžiusiems subjektams (pagrindė medžiotojus ir žvejus vienijančioms asociacijoms) tęstinumo principo pagrindu, užtikrina ženklų medžiojamųjų gyvūnų populiacijos padidėjimą.

Toks dabartinę medžioklės plotų vienetų sandarą bei valdymą saugantis teisinis reguliavimas užtikrina pakankamą medžioklės prieinamumą visuomenėje, ypač regionuose gyvenantiems ir medžioti norintiems asmenims.

Esama sąranga užtikrina ir stabilias biudžeto pajamas, medžioklės plotų naudotojams mokant kasmetinį mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą.

Be to, esamas teisinis reguliavimas užtikrina medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos žemės ūkio ir miško naudmenoms atlyginimą, įpareigoja medžiotojų klubus/būrelius šią žalą kompensuoti ūkininkams ar

miško savininkams. Dabartinis teisinis reguliavimas numato pakankamas žemės bei miško savininkų teisių garantijas: i) savininkai gali bet kada uždrausti medžioti jiems priklausančiuose sklypuose; ii) 15 ha žemės ar miško valdantys bei teisę medžioti turintys asmenys turi teisę tapti medžiotojų klubo/būrelio (asociacijos) nariais arba jiems priklausančioje žemėje medžioti sutarties pagrindu.

Tad dabartinis medžioklės teisinis – administracinis modelis, kuriuo išlaikoma susiklosčiusi medžioklės plotų konstitucija ir užtikrinamas tęstinis jų valdymas, turėtų išlikti nepakitęs.

Tačiau LMŽD pažymi, kad medžioti norintys žemės savininkai turėtų būti labiau integruoti į esamą medžiotojų kolektyvų struktūrą, todėl galėtų būti svarstoma medžioklę reglamentuojančių teisės aktų pakeitimo galimybė, numatant, kad, medžioklės plotų naudotojui neužtikrinus žemės ar miško savininko galimybės medžioti jo valdomame medžioklės plotų vienetu, tokia teisė aiškiais sąlygomis būtų suteikiama įstatymo pagrindu.

Rekomenduojame imtis priemonių, nustatant optimalų medžiojamųjų gyvūnų žemės ir miškų ūkiui daromos žalos atlyginimo mechanizmą. Medžiotojai šiai dienai visais atvejais kompensuoja medžiojamųjų gyvūnų žemės ūkio ir miškų naudmenoms padarytą žalą šių naudmenų savininkams (ūkininkams ir miškininkams). Medžiojamieji žvėrys nepriklauso medžiotojams ar medžioklės klubų naudotojams, o yra valstybės turtas, už kurio apsaugą ir globą yra atsakingi medžioklės plotų naudotojai.

Medžiotojai į biudžetą moka mokesčius už teisę naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius. Šie mokesčiai naudojami Aplinkos apsaugos rėmimo programos įgyvendinimui finansuoti. Šie kiekvienais metais medžiotojų mokami mokesčiai mokami nepriklausomai nuo faktiškai sumedžiuoto gyvūnų skaičiaus, kurie valstybės biudžetą kasmet papildė vis didesnėmis pajamomis, surinktomis iš medžiotojų.

Medžioklės LR teritorijoje taisyklės nustato leistinus medžiojamųjų žvėrių medžioklės terminus, todėl siektina, jog medžioklės plotų valdytojai nebūtų atsakingi už medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą žemės ūkio pasėliams ir miškui tuomet, kai ją padaro medžiojamieji gyvūnai, nustatytu neleistinu medžiojamojo gyvūno medžioklės termino metu. Tokiu atveju žalos kompensavimui galėtų būti naudojamos lėšos surinktos iš medžiotojų už medžioklės išteklius arba galimas kompromisinis variantas, kai apskaičiuotos žalos dydis pasėliams mažinamas 50 procentų.

Siūlome pakeisti esamą teisinį reguliavimą numatant, kad medžiojamųjų žvėrių padarytos žalos metodikoje atsirastų sąvoka „minimali toleruotina žala“ ir būtų taikoma 5 proc. išskaita bet kokiems pasėliams daromai žalai, o kukurūzų ir kitų ankštinių pasėlių atveju siūlytume taikyti 10% išskaitą, juk natūralu, kad laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai gyvi organizmai, kuriems reikia minimaliai maitintis. Taip pat žemės ūkio pasėliams padaryta žala turėtų būti kompensuojama tik tada, kai buvo taikomos agrotechninės apsaugos priemonės, kurias nustato mokslininkai, nes žemės ūkio ir miškininkystės vykdoma ūkinė–komercinė veikla, turi atitinkamą riziką dėl to ūkininkams būtina imtis prevencinių priemonių patiems, jog jų turtas būtų kuo mažiau paveiktas prisiimant bent minimalią galimos žalos riziką.

Siūlome sugražinti pavasarinę paukščių medžioklę tuo padedant apsaugoti ūkininkų pasėlius pavasarį. LMŽD palaiko idėją laukinių paukščių pasėliams daromą žalą atlyginti iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų, o pavasarinės paukščių daromos žalos pasėliams tikslais, siūlome suteikti pavasarinį medžioklės terminą leidžiant medžioti želmenines, tundrines ir baltakaktes žąsis nuo kovo 1 d. iki balandžio 15 d. Tokia pavasarinė paukščių medžioklės praktika taikoma kaimyninėse šalyse, kur ji veikia, kaip savotiška prevencijos priemonė mažinanti paukščių daromą žalą žemės ūkio veiklai.

Kiekvienais metais šimtai hektarų Lietuvos pasėlių nuniokojami migruojančių laukinių paukščių. Laukiniai vandens paukščiai išlesa pasėtus žirnių, pupų bei kukurūzų pasėlius, ištrypia ir nuskabo peržiemojusių žiemkenčius, o ūkininkai neturi galimybių apsaugoti kultūrų nuo šių paukščių. Dėl

sunaikintų pasėlių ūkininkai patiria didžiulę žalą, kuri nėra kompensuojama. Gervės, gulbės nėra medžiojamieji gyvūnai, o laukinės žąsis medžioti galima tik rudenį, tačiau pavasarinės migracijos metu, kai padaroma didžiausia žala žemės ūkio pasėliams, jas medžioti šiuo metu yra draudžiama.

Leidžiant ribotą žąsų medžioklę pavasario metu, dėl medžiotojų lankymosi žemės ūkio pasėlių vietose, sumažėtų tiek medžiojamųjų, tiek nemedžiojamųjų paukščių šiems pasėliams daroma žala.

Siūlytume apsvarstyti ir kitus ribotą paukščių medžioklę įteisinančius teisės aktų pakeitimus:

- Kanadinę berniklę, kaip invazinę rūšį, siūlome leisti medžioti ištisus metus – dabar leidžiama medžioti nuo rugpjūčio 15 d. iki gruodžio 15 d.;
- Gausiausiai iš visų žąsų migracijos metu aptinkamai tundrinei žąsiai suteikti medžioklės terminus kaip ir kitoms medžiojamoms žąsų rūšims, nes dėl ornitologų draugijos sistematikos pasikeitimo ji nepasidarė kita rūšimi, ji ta pati buvusi tundros porūšio želmeninė žąsis, kuri visada buvo medžiojama;
- Dėl populiacijos didėjimo ir pastebimos žalos žemės ūkiui siūlome ankstinti keršulių medžioklės terminą - nuo rugpjūčio 15 d., nes nuo rugsėjo 1 d., kada prasideda karvelių medžiojimo terminas didžioji jų dalis jau būna išskridę;
- Gražinti didžiųjų ančių gaigalų pavasarinę medžioklę;
- Kuoduotąsias antis, laukius pradėti medžioti kartu su visomis kitomis antimis nuo rugpjūčio 15 d., nes dėl vėlyvo pavasario vienais metais terminas buvo pavėlintas ir vėliau neatstatytas.

Siūlome imtis priemonių susidūrimų su laukiniais gyvūnais keliuose prevencijos įgyvendinimui ir keliaujančių automobiliais piliečių saugumo užtikrinimui. Penktadalį visų eismo įvykių keliuose sudaro susidūrimai su laukiniais gyvūnais, o tokių atvejų sparčiai daugėja nuo 2017 metų. Jų skaičius per 7 metus išaugo jau apie 3,5 karto: nuo 2 422 atvejų 2017 metais iki 6 351 atvejo 2023 metais. Per tokius įvykius apgadinamos ne tik transporto priemonės, bet ir nukenčia žmonės, žūsta gyvūnai.

Mūsų bendruomenė neatlygintinai atlieka keliuose žuvusių gyvūnų surinkimą ir utilizavimą bei žvėrių populiacijos valdymo priemonių įgyvendinimą. Taigi, medžiotojai tiek pagal teisės aktus, tiek faktiškai, teikia paslaugas valstybei, tuo sumažindami jos patiriamas viešųjų funkcijų vykdymo užtikrinimo sąnaudas.

Tačiau medžiotojų bendruomenė galėtų dar labiau prisidėti prie racionalaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo teikdami viešąsias paslaugas ar kitokios formos pagalbą regioninių bei miško kelių priežiūros klausimais. Pavyzdžiui, medžiotojų žinios apie gyvūnų migraciją bei keliuose žūvančius žvėris galėtų padėti geriau ženklinti kelius, tikslingai įspėjant vairuotojus apie galimą grėsmę, tačiau tam reikalingas finansavimas, kurį galėtų užtikrinti šio klausimo įtraukimas į Vyriausybės programą.

Medžiotojai yra pasirengę parengti ir įgyvendinti kovos su nelaimingais atsitikimais keliuose strategiją, mažinant nelaimingų įvykių su laukiniais gyvūnais Lietuvos keliuose skaičių. Prevencijai galėtų būti naudojamos tokios priemonės, kaip ultragarsiniai švilpukai, juos nemokamai dalinant transporto priemonių savininkams, žvėris atbaidančių šviesos dirgiklių įrengimas ant kelio stulpelių miškingose vietovėse, viešas susidūrimų su laukiniais gyvūnais keliuose žemėlapis, naujas kelio ženklų atvaizdavimas ir dėmesio patraukimas pagal į kelią galinčias iššokti gyvūnų rūšis, informacijos sklaida.

Prašome skirti daugiau dėmesio medžioklės tradicijų ir jos prieinamumo didinimui, sudarant galimybę asmenims įsitraukti į medžioklę, jos puoselėjimą sulaukus 16 metų bei pakeisti dabartinį šaunamųjų ginklų laikymo teisinį reguliavimą, suteikiant galimybę šiuos ginklus turėti asmenims nuo 16 metų.

Šiuo metu įgyti teisę laikyti šaunamąjį ginklą medžioklės tikslais ir medžioti gali 18 metų sulaukę asmenys. Užsienio praktikoje (pvz. Latvijoje) yra pavyzdžių, kai tokia teisė yra suteikiama 16 metų sulaukusiems asmenims.

Svarbu, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, leidimą laikyti ginklus, gali įgyti ir 16 metų nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, jeigu jie yra šaudymo sporto atstovai ir turi rašytinį tėvų, įtėvių ar globėjų sutikimą.

LMŽD siūlo pakeisti LR ginklų ir šaudmenų kontrolės bei LR medžioklės įstatymų nuostatas, numatant, kad teisę laikyti šaunamąjį ginklą ir teisę medžioti gali įgyti 16 metų sulaukę nuolatiniai LR gyventojai.

Siūlome sudaryti prielaidas Lietuvos medžiotojų būrelių, klubų ir visos bendruomenės žinias, nekilnojamą ir kitą materialinį turtą panaudoti valstybės gynybos ar priešų atgrasymo tikslais, mūsų bendruomenei priskiriant atitinkamas funkcijas šalies gynybos ar atgrasymo politiką įgyvendinančiose priemonėse.

Lietuvoje veikia daugiau nei 800 klubų/būrelių, kurių medžiojami plotai sudaro 6,5 mln. hektarų Lietuvos teritorijos. Kiekvienas iš šių būrelių turi specialias buveines, administracines patalpas, o šių būrelių nariai idealiai išmano savo plotų geografiją, stebi ją ir saugo tiek fizinėmis priemonėmis, tiek pažangiomis technologijomis, o būrelių turtas gali būti labai gerai panaudotas ar įgalintas krašto gynyboje.

Lietuvos medžiotojų bendruomenės vardu patvirtiname, kad esame pasirengę padėti parengti rekomendacijas mūsų bendruomenei, kaip jos nariai gali prisidėti prie krašto gynybos, remiantis už šalies gynybą atsakingų institucijų pasiūlymais ar teikiant konkrečius pasiūlymus, kaip integruotis į tai.

Prašome imtis priemonių efektyvesnei valstybinei medžioklės kontrolei, kuomet būtų griežtinama kontrolė ir atsakomybė už nusižengimus gamtai bei gyvūnijai didesnėmis baudomis, taikant diferencijavimą tarp tyčinio ir netyčinio nusižengimo ar klaidos.

Šiuo metu didžioji dalis medžioklę reglamentuojančių taisyklių pažeidimų nustatomi dėl gamtai nepavojingų ir (ar) netyčinių medžioklės dalyvių veiksmų. Esant dabatinei populiacijų būklei, kai limituojama tik briedžių medžioklė, neturėtų būti koncentruojamasi į klaidų medžioklės dokumentacijoje tikrinimą ir kitų gamtai nepavojingų, formalių pažeidimų tyrimą. Valstybinė aplinkosaugos kontrolė turi būti orientuota į medžioti teisės neturinčius asmenis arba kitaip tariant į tikruosius brakonierius.

Medžiotojų ir žvejų bendruomenė pasisako už tai, kad Lietuvoje būtų pradėta taikyti užsienio šalių praktika, kuomet nusižengimai ir atsakomybė už juos būtų diferencijuojama pagal nusižengimo pobūdį.

Tais atvejais, kai nusižengimas padaromas tyčia – baudos ir atsakomybė turėtų būti didinamos bei griežtesnės, tuo tarpu netyčinė klaida ar nusižengimas – įvertinamos proporcingai. Taip būtų dar labiau užkardyti brakonieravimo atvejai, o asmenys, turintys žvejo ar medžiotojo bilietą, visus būtinus leidimus, tinkamai užsiimantys šiomis veiklomis, tačiau padarę netyčinę klaidą, nebūtų prilyginami brakonieriams ar asmenims, darantiems gamtai žalą tyčia ir sulauktų proporcingų poveikio priemonių.

Atsižvelgiant į tai, siūlome inicijuoti teisės aktų pakeitimus, aiškiai diferencijuojant tyčines bei žalą gamtai sukeliančias ir formalias, nepavojingas ir netyčines veikas.

Siūlome imtis priemonių, užkardant trukdymus teisėtai vykdomai medžioklei. Medžioklė yra paslauga gamtai, valstybei ir visuomenei. Deja, bet praktikoje jau yra atvejų, kai teisėtai vykdomai medžioklei yra piktybiškai trukdoma, tuo tarpu tai darantys – lieka nebaudžiami.

Medžiotojų bendruomenė laikosi pozicijos, jog, pasinaudojant gerąja užsienio praktika, veiksmai, kuriais sąmoningai trukdoma teisėtai vykdomai medžioklei, turėtų būti pagrindas tokią veiklą vykdančiams asmenims taikyti administracinę atsakomybę.

Atsižvelgiant į tai, siūlome pakeisti Medžioklės LR taisykles ir Administracinių nusižengimų kodekso nuostatas numatant trukdymo medžioklei sąvoką ir administracinę atsakomybę už teisėtai vykdomai medžioklei trukdančius veiksmus.

Būsime labai dėkingi, jei svarstydami klausimus, susijusius su šalies gamta, jos apsauga, laukiniais gyvūnais, vandens telkinių priežiūra, žvejyba ar medžiokle - atsižvelgtumėt į aukščiau nurodytą medžiotojų bendruomenės poziciją rengiant Jūsų organizacijos veiklos planus ar programas. Pažymime, kad esame pasirengę visapusišką ir išsamesnę informaciją, kiekvienai minėtai rekomendacijai ar atsakyti į bet kokius papildomus klausimus, susijusius su mūsų veikla.

Taip pat būsime dėkingi, jei galėtumėte nurodyti kontaktinį asmenį, komitetą ar kitą organizacijos skyrių, atsakingą už šalies gamtą ar aplinkosaugą.

LMŽD direktorius

Laimonas Daukša